

Nova Šalamunova zbirka

Kako naj predstavimo zadnjo pesniško zbirko Tomaža Šalamuna z naslovom »Zgodovina svetlobe je oranžna«, ki je pravkar izšla v založbi Obzorja? Je res, kar pravi o njej založnik na zadnji strani platnic, da predstavlja bistveno spremembo v Šalamunovem pesniškem ustvarjanju? Je res, da se je Šalamun »discipliniral« in v svojem pesniškem izrazu postal bolj »klasičen«, bolj pomensko logičen in gramatično »normalen«?

Na prvi pogled to drži, vendar moramo pristaviti, da ta sprememba ni posebej v prid pesniku, ki je v slovensko poezijo vnesel sijajne jezikovne domislice, bravure in paradokse. V pričujoči zbirki prevladujejo kratke pesmi s trivrstičnimi kiti-cami, v katerih posamezno kitico često tvori ena sama beseda. Takšna jezikovna »lakoničnost« bi bila upravičena tedaj, ko bi zgostila v sebi čutno in miselno polno vsebino, vendar pa v zbirki »Zgodovina svetlobe je oranžna« ni vselej tako. V mnogih pesmih pogrešamo tisti krik, s katerim se zbirka začne: »Krik si, / eksplodirano / nebo si, / brat.« Poleg tega se ne moremo znebiti vtisa, da je »mozaična« struktura Šalamunovih pesniških podob postala le preveč poljubna. Vprašamo se, kaj povezuje često heterogene, z »vsega sveta« zbrane podobe in prebliske v celoto, ki je predstavljena kot pesem, kot sporočilo? Je to avtorjev asociativni proces, s predmeta na predmet drseči pogled, »notranje zakonitosti jezika«? Noben izmed teh odgovorov nas ne zadovolji, verjetno preprosto zato ne, ker mnogokrat vsebinske povezave ni. Najboljše pesmi v zbirki so tiste, v katerih avtor »vzdrži« neko celostno podobo, čeprav so znotraj te podobe potrebni »akrobatski skoki«, da lahko preskakujemo s pomena na pomen. Takšne pesmi so na primer »Jaz, angel farmar«, »Jadra, obsijte zvezde!«, »Sv. Jurij«, »Igla!«, »Ladja« in še nekatere druge. V njih začutimo »diferenciacijo, ki objame svet«, kakor pravi avtor v eni izmed pesmi: da »objame svet / nežno, z vsemi / besedami / ga pokrije.« Knjigo, ki je izšla v 600 izvodih, je opremila Vera Cvirn.

MARKO URŠIČ